

De amberboom die vlakbij het leeuwte van de dokter staat, aan het begin van ons park, is het stiefkindje van de bomenroute. Hij staat uit de route, vond men toen men de route ging bepalen en bovendien was en is hij niet in zo'n goede conditie. Dat laatste is waar, er zit maar weinig blad aan de boom. De grond is namelijk eigenlijk te drassig voor deze soort. Maar hij staat er wel en bovendien is er enkele jaren geleden in het Van Bergen IJzendoornpark op de hoek Winterdijk en op de hoek Van Strijenstraat een amberboom geplaatst. De laatste ziet eruit als een bol op een stam. Zonder bordje helaas, maar toch: de amberboom hoort er gewoon bij.

Uiterlijk

Amberbomen hebben een grijze stam die later gegroefd wordt. De jonge twijgen zijn geelgroen en worden later bruin. Echt hoog wordt hij hier in Nederland niet, tussen de tien en twintig meter en dat duurt ook nog eens heel lang, want de amberboom is een heel langzame groeier. Als de takken dikker worden, krijgen ze kurklijsten die heel typerend zijn voor deze soort. De boom heeft een fraai, grillig groeiend silhouet in de winter. Dat kan je ook goed zien, want dan is de boom kaal.

Maar de belangrijkste reden waarom de amberboom geplant wordt, is het feit dat de bladeren, die op een lange steel staan, in de herfst de meest ongelofelijke kleuren krijgen. Aan een en dezelfde boom kun je gele, oranje, rode en zelfs purperen bladeren zien. De bladeren ruiken ook nog lekker als je ze stuk wrijft. De vorm van de – grote – bladeren lijkt wel wat op die van een esdoorn, eigenlijk lijken de bladeren nog het meest op een ster met vijf punten, zo diep zijn de nerven ingesneden.

Herkomst

Oorspronkelijk komt de amberboom uit Centraal en Oost-Amerika, maar ook in Mexico, zelfs in Guatamala en Honduras is hij gezien. In het zuiden van de VS is amberbomenhout zelfs de meest voorkomende hardhoutsoort. Sinds 1688 wordt hij als sierboom aangeplant in Europa.

Linnaeus benoemde de amberboom op basis van een exemplaar dat Pehr Kalm (Zweeds-Finse ontdekkingsreiziger, botanicus en leerling van Linnaeus) hem toestuurde na zijn reizen in

Noord-Amerika. De geslachtsnaam (*Liquidambar*) is afgeleid van het Latijn en betekent "vloeibaar" en het Arabische "ambar" (gom) verwijst naar de rode gom die de bladeren bij warmte afscheiden en die ook uit de stam kan worden afgetapt, storax (of styrax) genaamd. In Klein-Azië komt een verwante soort voor, de *Liquidambar orientalis*, die al in Bijbelse tijden genoemd werd als leverancier van reukwaren. In het oude Israël kreeg Mozes de opdracht van vier verschillende hars- en gomsoorten het Heilig Reukwerk voor het gouden reukofferaltaar te bereiden. Dit wordt beschreven in Exodus 30:34 e.v. De amberboom neemt hier een prominente plaats in.

Eigenschappen

De boom (hij is eenhuizig) bloeit in april, mei en dat valt helemaal niet op. De bloemetjes zijn klein en geelgroen van kleur. Maar de vruchtjes vallen des te meer op. In lange slierten hangen ze tot in de herfst met bruine, bolvormige vruchthoofdjes vol puntige uitsteeksels te bungelen in de wind. Hij heeft veel licht nodig, de amberboom. Een jong boompje groeit eerst in een kegel en later wordt hij rond van vorm. Hij staat graag solitair en plant er niets onder, want dat vindt hij niet leuk, net zoals verplanten overigens, het is een van de bomen die het slechtst verplantbaar zijn.

Bijzonderheden

In Amerika wordt de amberboom gezien als de oervader van kauwgom, vandaar de bijnaam: sweetgummi. Dat komt door de geur die de bladeren afscheiden en natuurlijk door de gomhars. Maar die hars heeft niet veel te maken met kauwgom. In het verleden was de gom een belangrijk bestanddeel van de betere schoenen-crème. Je kunt het zelf proberen: wrijf een blad over het leer van je schoenen, even laten intrekken en drogen. Als je dan je schoenen opwrijft, gaan ze prachtig glimmen en zijn ze voorlopig althans, waterafstotend. Maar de gom werd ook gebruikt als geurstof in parfums of als geneeskrachtige balsem tegen verkoudheid en huidziektes. Het hout werd voornamelijk gebruikt als fineer.

Tot slot

Hoewel het lang duurt voor de boom groot is, is hij uiteindelijk voor de meeste tuinen toch te groot. Daar is wat op gevonden: de amberboom als struik. De Liquidambar Gum Ball is een kleine bolvormige struik die wel de spectaculaire kleuren heeft, maar zelfs in een border of in een (grote) pot op het terras goed te houden is. Een klein plukje Indian Summer in je eigen tuin.